

Plymouth, Pa. 6 Rugsėjo.

Artinasi tryliktas „Susivienijimo“ seimas ir dėlto laikas kŭpomis bei „Susiv.“ sanariams susirodavoti kaip tą organizaciją pakelti, padidinti, sudrutinti kad ji atnesztu geidaujamus vaisius sanariams bei nuvargusei tėvynei. Daugelis mūsų tautiečių nėra užganėdintais isz „Susivienijimo“ medegiszka ir dėlto priguli prie lenkų „Związko“ kad gautų didesnę posmertinę \$900,00. Lenkai, kad patraukti dar daugiau lietuvių prie savęs, keta net ir konstitucija lietuviszka iszleisti po dabar busencziam seimui. Tai gi mūsų visų pareiga yra užstoti kelią tokiam lenkų mieriu ir pasistengti, kad nei vienas lietuvis netaptu lenkų paplesztas. Lenkai rods moka \$900,00 posmertinės už vyrą o \$600 už moterį. Bet per metus ir mokeszių iszmoka į \$25,00. Lenkų tulos kŭpos reikalauja pakėlimo posmertinės ant \$1000 ir 2000, kad nei vienas lenkas neprivalytu kreiptis į svetimas organizacijas. „Susivienijimas“ moka jug posmertines didesnes negu „Związka“ pagal mokeszius. Dabartinė „Susiv.“ posmertinė yra \$150,00 mokant ant metų \$2,00 ir \$300,00 mokant \$4,00. Taip pigaus mokeszio nėra jokioje organizacijoje su tokia didele posmertine. Kad sulaikyti lietuvius nŭ prigulėjimo prie svetimtautiszkių organizacijų, ar nevertėtu pakelti posmertinę ant \$1000,00 bet priegtam ir metinė mokestis turėtu buti pakelta mažiausiai ant \$20,00. Tautiszkiems reikalams galėtu buti uzdedama ant „Susiv.“ sanarių mokestis po 1 ct. arba 2 ant mėnesio, isz kŭ susirinktų keliolika deszimtų dolerių, nes dėl 12 arba 24 ct. nei vienas nepavargš nei nuskriaus savo šeimynos. Tokiu budu, sakysime 1000 „Susiv.“ sanarių, susidėtu ant

metų \$120 arba \$240 suszelpimui tautiszkių reikalų, kurie rodosi iki sziolei visai užmirszti yra isz szalies „Susiv.“ sanarių. „Susiv.“ sanariams turi rūpėti ir tautos reikalai o ne vien tiktai asabiszka posmertinė. „Susiv.“ iki sziolei szelpimą tautiszkių reikalų atliko tiktai ant popieros. Laikas nŭ žodzių pereiti ant darbo.

Seimas szį metą atsibus Waterbury, Conn. 3, 4 ir 5 dieną Spalnio, svetainėje „Concordia Hall“ po num. 305 Bank st.

Glasgow'e, Anglijai, užgimė naujas laikrasztis „Vaidelytė“ iszeinantis du kartu ant mėnesio. Iszleistoja is yra Vytautas & Montvila, buvėsis „Garso“ redaktorius. „Vaidelytė“ mieris yra žadinti Anglijos lietuvius isz tautiszko miego. „Vaidelytė“ vėliaus iszeis didesniame formate ir tankiaus, kada parems ją tautiečiai. „Vaidelytė“ dėl amerikiečių kasztija \$2,00 (8 szilirgus). Adresas toks:

„Vaidelytė“

28 Kelvinside Ave. Maryhill,
Glasgow-England.

Aukos parodai

Gilbertono apielinkės lietuvių piknyko pelnas 12,60
Mildos Giesmininkų
Draugystė New York 10 —
J. Žukauckas Plymouth Pa. 5 —
Buvo \$369,20
Labu \$396,80
J. J. Pauksztis.

Aukos kankintiniams

Gilbertono apielinkės lietuvių piknyko pelnas 6,30
Mildos Giesmininkų
Draugystė New York 5 —
A. Kamaitis Blossburg, Pa. — 35
Buvo \$66,85
Labu \$78,50

Isz Lietuvos.

Raudenis (Kalvarijos pav. Suvalkų gub.) Valdžia ragina

žmones, per valsezių sueigas, dėti piningus ant statymo naujų mokyklų. Paprastai valsezionys atsisako nŭ to teisindamiesi blogais metais, neturėjimu piningų ir kitokiomis priežastimis. Ale akyvą užtėmimą dėlei to padarė Raudenio valseziaus sueiga. Czionai ukininkai drąsiai pasakė, kad jiems mokyklų nereik, nes mokinti žmonės Lietuvoje ne tik negauna vietų, bet da gi mokintesnius vyrus valdzia iszgabena isz Lietuyos į gilumas Maskolijos. Nekurie valseziai ant pastatymų naujų mokyklų tikty, reikalauja tiktai, kad tose mokyklose butų iszguldoma lietuviszka kalba ir tikėjimo mokslas ant grynai lietuviszkių knygy.

Gerai butų, kad tokiūse atsitikimūse visi valseziai reikalaujūt įvedimo lietuviszkių knygy į mokyklas. Tik tegul įtraukia savo reikalavimus į protokolą! *Strampinis.*

Kalvarijai sėdi dabar už platinimą lietuvių Rimsza ir Motiejus Baltusis. Rimsza buvo suėmę žiemą da ant Vilkaviszkių stacijos, kur jam bevaikszeiojant ant plat formos iszkrito isz po drabužių keli pundeliai lietuviszkių knygių ir laikraszezių. Kaip pasirodė, iszviso buvo tada pas Rimszą atrasta 244 ekzemplioriai. Apart to rasta buvo pas jį da knygelė uzraszams, kur suraszyta kelios deszimtys pravardzių: mat Rimsza užsiminėdavo knygy apdarymu, tai toje knygutėje buvo paženklininti jo skolininkai. Po tam nelaimingam atsitikimui ant Vilkaviszkių stacijos jis buvo palaikytas tik apie dvejetą nedėlių ir paleistas už 1000 rublių parankos. Pasakui buvo szauktas du kartu į Vilkaviszkių ant tyrinėjimo. Rodosi, kam czia buvo vaikina vėl imti: jug jis niekur nebėgo. Bet sztai treczią dieną sekminių, 22 d. Geguzio mėnesio, atkeliavo žandaras ir

nakczia suėmęs iszsivezė isz namų Rimszą ir laiko jį ir iki sziai dienai. Sėdi vaikinukas labai angsztoje kamaraitėje ir labai mažai szviesos mato. Ant tyrinėjimo buvo atkeliaves net žandarų pulkauninkas, barėsi, gėsdino, rėkė, kad viską pasisakytų, girdi, tai paleises, o jei nesakys, tai laikysės nors ir trejus metus. Klausė: „ar buvai Tilzėje?“ Atsakė: „ne“. „Mes — sakę pulkauninkas — nusiūsimė tavo fotografiją į Tilzę, tai viską dasizinosime!“ Rimsza atsakė: „galit ir patys, ponas, nuvažiūt, tai da geriaus pamatysite, kaip Prusūse einasi!“

22 dieną birzelio mėnesio atsivezė žandarai Motiejų Baltusį isz kaimo Gerulių, Nau miesczio pavieto, netoli nŭ Pilviszkių. Kaip antros dienos sekminių naktį buvo pripinta visoje Suvalkų gub. lietuviszki atsiszaukimai: „Broliai ir Sesers!“ — tai policija minė, kad Pilviszkių apygardoj Baltusis tai padaręs, per tai jį ir paėmė, nors per kratą nieko nerado pas jį. Ale mus žaudarams gana vieno dasiprotejimo, kad žmogū liūsybę iszplėszti. Tasai vaikinukas nuvažiavo į Kalvariją visai pavargęs, vos 3 kapeikas turėjo prie savęs. Ką buvo turėjęs, tai viską pravalgė per 2 nedėlias besėdėdamas priesz tai Senapilės kalėjime. Ten mat gaudavo vos sykį per dieną valgyti ir tai tik stūpą nedarytų krūpų bei 2 svarų jūdės dūnos. Buvo motina praszusi žandarų virszininko, kad perdūtų jos sunui (Baltusiui) valgio ir piningų, tai ansai galvijus atsakęs, kad Baltusis visu kŭm aprupintas ir nieko nereikalaujās! Už ką gi tą vaikinuką žandarai badu kankina? Jug da nežino, ar jis kaltas ar ne! Jug da tik dasekimas apie jį eina!

Kalvarijos kalėjime maitina geriaus, dūną dūda baltą, ale vis gi to viso valgio per-

maža, reik pacziam dasipirkti (czia tai pavėlija). Plaukų kirpti nedūda, barzdos nusiskusti ir gi nepavelija. Rim-sza praszėsi į koplyčią, kad leistu pasimelsti, neleido; į spaviedį ir gi nešavė prieti. Maldaknygių lietuviszkų pasimelsti teipos gi nedūda.

Sėdi da czionai *Jonas Szturmas*, Kaimelio kaimo, Kidulių valsčiaus, Naumiesczio pavieto, 10 d. Lapkriczio mėnesio 1898 metų pagavo jį polici-ją su kontrabanda, ale jis pabėgo isz jos nagų, nors žemskis szoble galvą sukapojo ir szaudė į jį. Szturmas žemskini pirszto galą nukando. Bet žemskis pažino jį ir danesė ant jo. 11 d. Vasario mėnesio 1899 metų paszaukė Szturmą į Naumięstį ir suėmė. Jo pakūse atrasta buvo lietuviszkų knygų ir lementorių. Kelis mėnesius persėdėjo žmogelis be sudo, dabar 4 d. Liepos mėnesio apielinkes sudas prisudijo nū jo už kontrabandą 370 rub. 30 kap.; o jis žmogus nieko daugiau neturi, tik paczią su mažais vaikeliais, per tai reikės atsėdėt už tą sumą 6 mėnesius ir 7 paras. Tai kora už kontrabandą, nes atrasta buvo muilo, ziczkų, arbatos, spirito. Kaip bus nubaustas už lietuviszkas knygas, tai da nieko neparėjo isz Peterburgo. Moka mus maskoliai kankyt, ale nieko jie mums nepadarys!

Kalvarija. Prieszporą metų norėjo valdzia pastatydinti pas mus mokyklą, bet valsezionys nū to atsiskakė. Teip ir buvo likę. Szimet vėl užsimanė valdzia mokyklos. Suszaukta buvo sueiga, atvažiavo ir virszininko pagelbininkas. Valdžios tarnai iszėjo ant prieangio kalbinti žmones, kad tie pastatytu sau mokyklą. Virszininko pagelbininkas nulipo nū priangio. Įsimaiszė į tarpą žmonių ir ėmė kalbėt, kad gerai butų turėti savo mokyklą, kad butų tūmet visi mokytį ir t. t. Paskui iszsiskyręs isz

žmonių tarpą ėmė szaukt: kas norite dėt piningus ant mokyklos, ateikit pas mane. Nū žmonių atsiskyrė tik du vyru, o kiti ėmė rekt ir jūktis isz anų, sakydami, kad jūdvieim bestovint arti priputęs virszininkas maskoliszkos dvasios. Tie nustojo ir ziuri. Virszininkas nesulaukdamas daugiau vyrų priėjo prie vieno savo pažįstamo ir užklaušė jo: „ka o tu, K., ar nori mokyklos? Ans atsakė: „nenoriu“. — „Na tai tavo vaikai liks nemokytais kvailais“, aiskino virszininkas. O Kl. atsakė: „Kiek asz moku, tiek iszmokysiu ir vaikus ir jiems užteks“. Tūmet virszininkas vėl pridurė „tai busit visi nemokjtais kvailais“. O Kl. ant to atsiliepė: „tai kam mums mokytų, kad valdzia nelaiko jūs pas mus ir iszvaro“. Virszininkas sznairai pažiurėjo į Kl. ir nuėjo sau, nežinia ką murmėdamas. — Vėl valdzia kalbino mus dėt piningus ant Varszavos ligonbuczių (szpitolių) ir klaušė kaip mes norim dėt, ar nū „duszių“? Kiti ant to atsiliepė: „mes visai nenorim mokėt ant svetimų szpitolių“. Tūmet rasztininkas pasakė: „jūs turit mokėt ir gana!“ Žmonės nežino, ar gal valdzia priversti jūs dėt piningus ant Varszavos ligonbuczių, ar ne. Bet nuėjo rasztis ant protokolo. Pasibaigus sueigai virszininkas iszvažiavo nuleidęs nosį, o mus vyrai jūkėsi ir dziaugėsi isz savo vienybės.

Sziurpulys,

Pakūnis. Per rupestį mūsų garbaus kuningo Szmulkszczio isz surinktų per kalėdojimą aukų tapo nupirkta daug daiktų bažnyczios papūszimui. —

Szią vasarą per szienpjūtę buvo dailus oras, per tai davė suvalyt sausą szieną ir dobilus. Nors isz pavasario žmonės baimijosi, kad busės badas, bet dabar javai neblogai iszrodo, daiktai ir labai dailių matyt, nors dirsių ir vosilkų teip gi

netruksta.

S. Pad.

Palaiszkiai. 29 Birželio per atlaidus S. Petro ir Povilo sudegė visos triobos ukininko Kasziubos. Pragaisztis nū ug nies yra didelė, nes triobos visos buvo puikios, priegtam sudegė da drigantas ir visoki ukės padarai, daug drapanų ir kitokių daiktų. Žmonės visi buvo iszvažiavę į Pakūnij ant atlaidų, tik liko maži vaikai. Kada parvažiavo, rado viską pelenūse. Priezastis užsidegimo nėra tikrai zinoma. *S. P.*

Klebiszkis. Czia mokinosi kalviaut Pranys Petraitis, paeinant isz Pakūnio, kur jo tėvai turi mažą bakuzėlę, rodydamas save labai dievobaimingu susipažino gerai su karabelninkais ir sakydamas jiems, kad jis gali parneszt labai pigių knygų, isz užrubežio ir kad jis mokės gerai viską parneszt per rubežį.

Tie mulkiai ir sudėjo jam: viens 23 rublius kits 25 rub. isz kitų teipgi iszsikauljo po kiek ir iszkeliavo žadėdamas už nedėlios sugrįžti. Bet dabar ir 2 mėnesiai praėjo, o mūsų bicziūlio kaip nėra teip nėra. Reikia zinoti, kad jis apie Pakūnij yra labai gerai zinomas kaip veidmainys, kuriam negalima užsitikėt; jis yra būvęs du kartu Amerike, bet neiszbuvęs nė pusės metų vėl parėjo į Lietuvą. Delto dabar katram kampe jisai yra, vertėtų pasisaugot kaip pavojingo žmogaus.

Jis yra vyras nemažas, petingas, storas, apie 26-27 metų.

Sakalas Padangių.

Naumiesczio kuningai, o teipos gi ir kitų bažnyczijų, renka dabar piningus nū žmonių ant badą kenczianczių gilumose Maskolijos maskolių. Žmonės kuningų kviecziami noriai meta piningus ant tų pavargėlių. Tai nevertas yra daiktas, nės sumesti piningai greicziausiai paklius ne aniems pavargeliams ant naudos, bet į bedugnius kiszenius maskolių

czinovninkų; o jei dalis tų piningų nueis ant badaujančių maskolių, tai tokia pat dalis atliks maskolių valdziai ant naikinimo mus paczių. Mes daug didesnij badą kencziamė, nėg maskoliai, nes jau apie 40 metų laukiame, kad maskolių valdzia pasotintų mus daleidimu lietuviszkos spaudos, ir nieko negalime sulaukti. Kolaik maskolių valdzia nenorės iszklausyti mūsų teisingų reikalavimų, iki ji visokiais būdais kankis ir persekios mus už mūsų teisingiausius norus, tolaik mes lietuviai neprivalome nė jokiu budu gelbėti maskolius ir jų netikusią valdzią. Per tai nieko nedūkime ant badą kenczianczių maskolių! Tūs gi piningus padėkime ant prilaikymo lietuviszkų reikalų! To neužmirszkime!

Nū maskolių bado vėl grįžtu prie lietuviszko bado. Lietuviai trokszta ir jau czia badą ypacz jeigu negali gauti užtektinai savo maldaknygių. Paskutiniaiais metais atsiranda vis daugiau ir daugiau tokių vyrų, kurie pasotina lietuvius lietuviszkomis knygomis. Ale szitie vyrai dažnai patys pakliuva į maskolių nagus. Sztai, bus kelios nedėlios, tapo suimtas Gizių žemskių vienas Naumiesczio knygneszis *Grumas*. Maldaknygių paėmė anie raudusiuliai už keles deszintis rublių. *Kampaitis*

Pradzioje Liepos mėn žemskiai iszkratė vieną žmoną ir rado szkaplierių, abrozėlių, rozanczių. Apskundė ją davatka Palionė Peczkaicziutė, da gi prietam pridurė, kad jeigu žemskiai anai žmonai nieko nedarysė, tai ji tada žandarams apskųsenti, teipos gi žadėjo iszdūti ir tą, nū kurios gavo ta žmona tūs szventus daiktus.

Sergėkitės tokių judoszių davatkų!

(Isz „Ukininko“)

Isz Anglijos.

Londonė ir jo priemiesčių se bus daugiau kaip 3000 lietuvių, skaitant pavirszutinei, nes tikrą skaitlių surinkti nėra galima. Ir 3000 jau skaitlius nemažas, bet rodos nei vieno isz jų nėra, kuris suprastu tautiszka reikalą, skirtumą, nes nei vienas neskaito jokio laikraszcio. Lietuviai dalyje Londono vadinamoi Silvertown turi „Kliuba“ prie kurio priguli ir anglai girtūkliai. Mat tasai kliubas nėra politiskas, tautiskas arba ekonomiskas bet statei karziama ir atdaras nū 6 ryto iki 12 naktje kaip paprastoms dienomis teip ir nedėdieniais ir kliubo sanariai susirenka tik tai gerti, kaziromis loszti, paszokti ir ant galo pasipeszti, su pleczkoms susiskaldyti mokaules. Sanariai kliubo moka ant sanvaitės 6 penus ir tik delto priguli, kad turėtu kur praleisti nedėdienį, nes sziaip visos karziamos uzdarytos nedėlioje o kliube vis gali gerti. Uz pelną, kokis susirenka isz sanvaitinių mokeszių, sanariai iszsidalina o daugiausiai tenka virszininkui, nes esant sanariams iszsigėrus lengva jės apgauti. Anglai gauna savo visus piningus. Laikraszcio kliube nėra jokio o ir nei knygelės; kitados buvusi „Saulė“, bet dabar nei tos nėra.

Pacziame Londonė yra kūpa lietuviszkų darbininkų, kurių mieris yra prisidėti prie tarptautiszko darbininkų, netekus darbo tajį sujieszkoti, ligoje dūti paszalpą ir tt. Kūpa turi draugų per 200; turi ir porą laikraszczių: „Garsą“ ir „Saulė“, kitų laikraszczių neturi. Isz knygų turi „tuksantį ir vieną naktį“, „Balsą balandėlės“, „Kas yra griekas“, „Kaip nuspakajyti sumeinę“, „Monų knygas“ ir dar tulas dvasiszko turinio. Isz geresnių knygų nei vienos neteko matyti.

Tikejmiszkus reikalus atlieka lenkų kuningas pramo-kes lietuviszkai, bet jo kalbos arba ir pamokslo veik suprasti negalima. Su Londono, o ir visos Anglijos, lietuvių gyvenimu ir tautiszku susipratimu nėra kūmi pasigirti; gal vėliaus jie atsibus. Kalbant apie lietuvius ir jų gyvenimą negalima nū jų ko ir reikalauti nepazvelgus į jų apszvietimo laipsnį. Mą lankantės szian ir ten nepraleidau progos, kad dažipoti jų gyvenimą ir apszvietimą. Sztai teisingos skaitlinės kurias surinkau: Mieste South Bank yra lietuvių darbininkų 85, Middlesboro 13, Hatlepool 3; viso 101. Vedusių yra 69, nevedusių 32; apsivedusieji czionai su pacziomis gyvena 25, du apsivedę su anglikėms o vienas su kito paczia gyvena o kurios vyras Amerikoi (44 palikę savo paczias Lietuvoi ir czion uzdarbiauja); tie 25 apsivedusieji turi 51 vaikų (17 vaikų, 34 mergaitės) ir veik visi eina mokintis į angliszkas mokyklas. Vaikai lietuviszkai nemoka nei raszyt nei skaityt; didesnė pusė tų vaikų nemoka lietuviszkai kalbėti arba labai mažai. Isz tų 101 vyro moka raszyti ir skaityti 11, ant knygų skaityti tik tai moka 27, nemokinti 63. Tarpe to vyrų 101 skaitliaus yra ukininkai 2, ukininkų vaikai 8, kampininkų arba beturezių 91. Laikraszcio neskaito nei vienas, geresnių knygų, apart maldinių, teipgi neskaito ir neturi. Pernai vienas skaitė „Ukininką“ o kitas „Saulė“. Szimet nei vienas nieko neskaito. Amatūnkų, iszimant vieną rubsiuvį Middlesboro, nėra nei vieno isz tojo skaitliaus. 31 dirba prie superphospato, kur dulkės labai naikina sveikatą, 69 dirba gelezies pabrukėse. Dvasiszkus jų reikalus atlieka kuningas airis isz Liverpoolio, kuris atvažiūja porą kartų ant metų; lietuviai į ba-

nyczią eina labai mažai, kiti suvis neina. Isz pazinties teipgi nevisi eina; nusidėvėjus szkaplieriams arba razancziui, raszo laiszkus tėvynėn praszydami prisiusti naujus. Liverpoolyje užėjus į vieną grinczią ir placziaus iszskalbėjus patyriau, kad szejmininkas turi laikrasztį ir prasziau parodyti. Vyras mokintas, moteriszke ne. Szejmininke atsakė kad negal parodyti, nes kaip reikia prakurti peczjus, o neturint mal-ku, tai ji su laikraszcziu prakurianti peczių. Lietuvoi žmonės, ypatingai jaunūmenė, nedegina spausdinto mažiausio ir seniausio laksztelio bet deda į archyvą arba kitiems dūda skaityti. Mat kur maskolių policija nepersekiuoja nei degina lietuviszkus rasztus, tai mūsų moters, nemokintos, tą daro.

Isz szitos trumpos statistikos galima numanyti kaip augsztas Anglijos lietuvių apszvietimas. Viso jų gyvenimo nenoriu czionai apraszyti. Lietuvių czionais yra daugiausiai tokių, kurie buvo Lietuvoje vien isznaudojami ir skriaudžiami medegiszka, kurie dėl stokos kasztų pasiekti Ameriką arba kitas szalis iszkeliavo Anglijon. Jū zmogus apsunkintas didesniu darbu, trukumu isztekliaus, tūmi darosi isztvirkesniu ir nepakantresniu. Paimkime tik dvarų szejmynas Lietuvoje, kurios yra toli daugiau isztvirkę negu kaimų szejmynos arba turtingesnių ukininkų. Szitą ne visi nūdugnai pazįsta bet tik pavirszutinei; norint nūdugnai pazįti, reik įsigilinti į jų gyvimą, gyventi kaip jie. Sakysiu, norint isztirti dvarokų gyvenimą, reikia pas ukininkus pirma ganyti, pusberniauti, bernauti, dirbti pas mazesnius paskui didesnius ukininkus ir ant galo dvare, o paskui visokiūse pabrukėse, dalyvauti pesztynėse, girtavimūse ir pakalbose, tada lengva bus atskirti zmogų dvaroką arba

kampininką nū berno pas ukininką arba paties ukininko. Tik szitūs kursūs perejus galima nūdugnei pazinti mūsų beturezių gyvenimą ir matyti jų gyvenimo tikrą paveikslą. O kad nei vienas rasztininkas arba inteligentas vargu dalyvavo tokiose draugystėse, kaip virszui minėjau, ir delto negali tikrai apraszyti jų gyvenimo, nes nepazįsta jų sanlygų. Retai arba visai negalima užtikti tokių rasztų, kaip „Varpo“ 8 num. 1896 metų, kur buvo apraszytos algos dvarų darbininkų Naumieszcio ir Seinų pavietų. 1896 m. turėjau „Varpo“ 7 skaitytojus, o 1897 m. likausi tik tai vienas. Mat mano varpininkai iszsigando pamatę savo paveikslą. Szioje gadynėje kada viskas remesi ant spekuliacijų ir isz naudojimo silpnesnių, retai kur galima sutikti geresnį rasztą, kuris rupintusi apie nuskriaustūsius, o ir rupinantis apie jų gerovę laikrasztis turi tūjaus mirti, nes nuskriaustieji nesirupina jo palaikyti o iszleisti, kada nieks neskaito, arba tie, dėl kurių jis paskirtas, kam ir kasztūtis. Isz visos žmonijos retas naudojasi tikru supratimu gyvenimo o ypatingai lietuviai; tik sziamė laike, kaip matoma isz laikraszczių, tulas pradeda susiprasti. Pazįstant sziek tiek gadynės zenklus graudingai reikia, atsiliepti bet nelengva yra gadynės zenklus perkratinėti.

Kada turiu 1750 pudų (pudas 40 svarų) gelezies iszvilkti laike pusszesztos valandos arba 2000 pudų per 6 valandas, nors tai darbo laikas butų neilgas, vienok atsilsio mažai ir 18 valandų ir ant rytojaus jautiesi kaip sumusztas, tad prie tokių sanlygų darbo zmogus turi priimti ir kitokius pamatus, pamatus abejojimo.

Broliai ir draugai darbininkai! laikas susiprasti ir pazįrėti teipgi abejojancziai ant savo siurbėlių. Dvarokas.

Politiszkos žinios.

Amerika. Kad Suvienytų Valstijų virszininkus pagavo noras carizmo, tą rodo prezidento kalba laikyta Pittsburge ant sugrįžimo liūsnorių Pennsylvanijos 10 regimento iš Pilipinų. Prezidentas, žinoma, išgyrė sugrįžusius liūsnorius ir išspeikė visus, kurie priešinaši dabartinei karei Pilipinūse, išsvadindamas jų maisztininkų draugais. Dabar dar prezidentui truksta tik tai galės ju nubaudimui už jų prieszginumą jam, gozime nekalto kraujo abiejų szalių. Prezidentas išzreiskė savo norą, kad nedarys jokių tarybų su pilipiniečiais, tik tai gabens vis ir vis daugiau kariaunos kol laisvę pilipiniečiams neįbruks su kardais ir kanūlėms. Jisai karę su pilipiniečiais atranda net įstatymiszka ir apsiėmęs yra išliūsūti pilipiniečius nū Aguineldo prispaudimų. Prezidentas matydamas kad karę teip nesiseka kaip užmanyta, užsispyrė lavonais nukrėsti laukus nežiurėdamas ant nieko, nors žus szimtai tukstanczių gyvaszčių ir milijonai bus izzmetti balon, kuriūs renka nū vargszų žmonelių. Dabar jau kur atsitinka kokie rinkimai urėdninkų, republikonai niekur nelaimi o vien demokratai, kuriems dabar yra geriausias laikas pasinaudoti išpeiktinų darbų republikoniszkos valdzios. Ar pasiseks prezidentui užbaigti karę Pilipinūse iki galo savo tarnystės, nežine, bet matoma kad tą jis nori kūmi veikiausiai atsiekti ir gabena kiek izzgali kariaunos bei kanūlių j Pilipinus kad atsiekti savo mierį dar pirm pabaigos tarnystės.

Ant salos Cebu buvo nemenkas muszis kur amerikonai suvarė pilipiniečius į kalnus ir paskui turėjo atsitraukti, nes neteko spēkų. Pilipiniečiai į amerikonus laidė su akmenais nū kalnų. 80 amerikonų tapo

saulės karszczio isztiktų. Apie užmusztus ar suzeistus nėra žinių. Amerikonai iki sziolei neturi raitelių Pilipinūse ir dėlto negali kad ir pergalėtu pilipiniečių vytis tolyn, o pilipiniečiai visur yra pasirengę amerikonus tasyti ir bent tūmi jų varginti. Netolymais Iloilo teip-gi buvo muszis su pilipiniečiais kurie teip-gi pasitraukė į kalnus. Nors pilipiniečiai ir pergalimi visur nū amerikonų, vienok savo narsumo nepameta ir amerikonų neusigasta. Teip 2 Rugsėjo pilipiniečiai su dviem Kruppo kanūlėms pradėjo szaudyti į miestelį Angeles, kuriame buvo dvi kompanijos amerikonų, kuriūs izz miestelio izzaukė laukan. Teip-gi pilipiniečiai užpūlė ant miestelių Guagua ir Imus, nors be pasekmės. Aguinaldas noris sutraukti daugelį kariaunos į provinciją Cavite ir užpulti amerikonus. Amerikonams isztikimi pilipiniečiai, kurie turėjo urėdus ir darbus pas amerikonus Maniloje, visą savo atliekamą algą paaukavo savo kariaujantiems sanbroliams ir nū amerikonų reikalavo algos izz kalno, kad galėtu greitesnei suszelpti savūsius. Amerikonai tai patyrę suaresztavojo visus isztikimus jiems pilipiniečius. Tai-gi simpatizūjanti amerikonom pilipiniečiai neužmirszta savo pareigų ir izznaudoja amerikonus kur tik tai gali.

Aguinaldas apsiėmę paleisti visus ispaniszkus privatiszkus kalinius ir serganczius kareivius. Vietą izzsiuntimo jų į Ispaniją paskyrė San Fernando, ir laivai jų izzgabenanti turinti buti po vėlava Ispanijos arba Raudonojo kryžiaus.

Ant salos Hayti maisztai dar nepasibaigė. Jminezo szalininkai užėmė miestus Santiaogo ir Puertallata, kur įsteigė ir tūm laikinę valdžią. Jminezas tikisi tvirtai tapti prezidentu nes kito kandidato visai nesiranda.

Austrija. Czekai vienybėje už tautiszkas tiesas kovodami vis ir vis daugiau reikalauja savo tiesų nū amzių savo globėjū vokiečių ir ko negal atgauti geru, tai atima su kums czia. Teip kovodami czekai atsiekė ir tą, kad ciecorius lankydamasis Pragoje prakalbo czekiszka ko iki sziolei niekad nebuvo. Atvaziavus ciesoriui ant gelžkeldvario stotės Pragos bulmistras, Dr. Podlipny, pasveikino ciesorių czekiszkoje kalboje, ant ko ciesorius atsakė kiek galėjo czekiszka o ką negalėjo tai vokiszka. Vokiečiai tūmi tapo baisiai įerzinti kad tuli net vadina ciesorių ne Austrijos bet czekų. Susimuszimai tarp czekų ir vokiečių nusidūda gana tankiai. Vokiszki laikraszcziai savizkius visaip gundo nepasidūti ir atlyginti czekams lygiu saiku. Valdžia tokius gundinanczius laikraszczius konfiskūja.

Azija. Kinų ciecorienė atvirai užkvietusi Japoniją kad susivienyti ir atremti Europos užpūlikus. Japonijos ciesoriui paveda izzrinkimą visokių urėdninkų izz japonų dėl kariaunos ir laivynės, organizavimą kariaunos ir laisvą prekystę japonams Kinūse.

Italija jieszko vis daugiau priekabių Kinūse ir dabar atmetus jos reikalavimus izzsiuntė 2 torpediniu laivu į kinų pakrantes sudrutinimui tenais stovinczios laivynės.

Aprika. Nesutikimai tarp Transvaaliaus ir Anglijos nepasimazino, bet kaip rodosi pasididino. Transvaaliaus seimas turėjo slaptą susirinkimą ir ką nutarė nežine. Abi szalys lygiai skubina ginklūjasi. Izz Johannesburg'o turtingesniejie gyventojai kraustosi į Natal. Transvaaliaus valdžia izzgavo nū Portugalijos laisvą perleidimą ginklų gabenamų izz Europos.

Kongo valstijai pakilę maisz

tai apie Sangola. Maisztininkai izz giminės „matetla“ susimuszė su valdzios kariauna, kur nužudė savųjų 100 o valdzios kareivių žuvę 25.

Prancuzijos laikraszcziai pranesza žiaurius pasielgimus prancuziszkių virszininkų Sudane. Tulas apicieras Voulet suaresztavojo už kas žin ką 80 vietinių gyventojų ir 20 moterių su vaikais nužudęs, miestelį nū 10,000 gyventojų sudeginęs ir vieną kareivį nuszovęs dėl atidavimo žmonėms keletos szuvių. Kitas apicieras Chanoine, nuszovęs ten gimusį kareivį už tai, kad tas nepersekiojo savųjų ant jo paliepimo, sudegino keletą kaimų, susimuszė su gyventojais, kur nužudė 6 savo kareivius ir paskiaus sugavęs 20 gyventojų, 10 izz jų užmuszė ir galvas užmaustęs ant kūlų paliko. Tas viskas atsitikę Sausio mėnesį szijų metų. Mat Europos civilizacijos platintojai izzėję į kitas szalis elgiaisi nūzmiaus už laukinius to kraszto gyventojus.

Dalis darbu.

Philadelphia, Pa. Crampso laivų dirbtuvėj sustraikavo 150 maszinistų ir jų pagelbininkų, reikalaudami 9 valandų darbo laiko ir priėmimo atgal atstatytų darbininkų. Kalviai teip-gi keta straikūti.

Pittston, Pa. Kasyklų Stevens sustraikavo kalnakasiai reikalaudami didesnės algos nū 90 ct. ant \$1,20 ką kompanija atsakė ir vietoje straikierių priėmė skabsus. Straikieriai apsiėmė anų neleisti į kasyklas izz ko nusidavė musztynė, kur keletas izz straikierių tapo suzeisti, vienas jau numirė nū perszovimo gerklės. Policijantų teip-gi yra keletas suzeistų. Straikierių yra 300 ir izz didesnės dalies lietuviai. Szerifas su 50 deputies sergsti kasyklas. Septyni straikieriai suaresztavoti.

Nantiooke, Pa. Ant kalnakasių United Mine Workers susirinkimo 28 Rugpjūčio tapo nutarta straiškūti kasyklose Alden, Bottonwood, Chouancey, Avondale, Wanamie Teasdale ir Warrion Run.

Pana, Ill. Straikas kalnakasių tęsiasi tolyn be jokios atmainos, nors kompanija ir apsiėmė jau mokėti 35 ct. už toną iškastų anglių, kur kalnakasiai jau ir eitu dirbti, bet straiško vadai jįs sulaiko, reikalaudami, kad kompanija turi pakelti algas lygiai visiems darbininkams.

West Superior, Wis. Darbininkai lentų pjoavinycioje Peyton, Kimball & Barber sustraikavo reikalaudami didesnės algos. Kompanija išpildė jų reikalavimus ir darbininkai sugrįžo prie darbo.

Pabrūke Eastern Minnesota sustraikavo maszinistų pagelbininkai reikalaudami pakėlimo algos už \$1,50 ant \$1,75. Dėlto turėjo nustoti dirbę 150 darbininkų.

Darbininkai Wisconsin Steel Co. sustraikavo reikalaudami pakėlimo algos 25 ct. ant dienos, ką kompanija ir pakėlė.

Anglių dokų darbininkams pakėlė algas už \$2 ant \$2,25.

Northwestern Grass Twine Co. pradėjo statyti didelę pabrūką dirbimui raiszečių, kuris kasztūs į \$150,000.

Pittsburg, Pa. Lanchaster Oil Motor Co. pradėjo statyti naują pabrūką už \$400,000 dėl dirbimo bearklinių (automobilių) vežimų, varomų gazolinu, dėl vaziojimo lengvų ir sunkių daiktų. Po užbaigimo tojo pabrūko 600 darbininkų gaus darbą.

Plymouth, Pa. Organizatoriai kalnakasių turėjo didelį susirinkimą ant aikštės Bull Run. Prie unijos prisirasė daugelis darbininkų o ir lietuvii.

Elwood City, Pa. Geležies liejinyciose darbai eina gerai ir tikimasi kad teip dirbs iki kalėdų.

Natrona, Pa. Stiklų liejinyciose Tarentum, Creighton ir Ford City darbai gerai eina.

Anglijai rengiasi straiškūti visi laivų pezkuriai ir jurininkai reikalaudami didesnės algos. Jeigu netaps jiems pakeltos algos, tai nei vienas laivas negalės išplaukti iš Anglijos priplauktų, nes darbininkai yra gerai susiorganizavę.

Isz Amerikos.

Lovoje apsiivedė.

Reading, Pa. J. D. Shearer ir Anna E. Fisher ketino apsivesti. Vestuvių dienoje apie 5 valandą po pietų netikėtai apsirgo jaunoji ir atgulė. Susirinkę svečiai ir pakviestieji į jaunosios namus išsigando to staigaus apsirgimo. Jaunosios motina vienok ramino svečius, kad po daktaro apziurėjimo vestuvės galės atsilikti, kas ir įvyko. 9 val. vakare kuningas Schwenizig suvinziavojo jaunavedžius, nors jaunoji lovoje gulėjo.

Milijonas vienam szmote.

Amerikos aukso kasyklų savininkai užsimanė nulieti szmotą aukso, vertą milijoną dolerių, ir nugabenti į Paryžių. Tą aukso szmotą nulies mieste Denver, Colo. ir suypatizku trukiu atvežsz į New York'ą po sargyba kareivių isz kur paskui su kariszku laivu gabens į Prancuziją.

Mormonų susirinkimą iszvaikė.

Mokykloje Pine Bluff, Tenn. buvo mormonai suszaukę susirinkimą dėl platinimo savo mokslo. Vietinei gyventojai užsispyrė nedaleisti ir susirinkę į 100 apstojo mokyklą ir pradėjo į ją szaudyti ir akmenais laidyti. Susirinkusieji leidosi į kojas. kur katras galėjo. B. Vinson, virszininkas nedėdieninės mokyklos, nuszovė bėgancią merginą Harden, garsią platintoją mormo-

nų mokslo. Nuszautosios broliai pareikalavo nubaudimo užmuzsėjo ir atejo su policija jį suaresztavoti, kuris prisipažinęs prie užmuzsėjystės pasipjovė.

Mormonų sekta yra įsteigta per Jos Smith, Western, N. Y. 1830 metų, kurio mokslas remesi ant daugpatystės. Viso mormonų yra per 200,000 ir jų sostapilė mieste Salt Lake City, valstijai Utah, kurių szventinyczia kasztūja į \$10,000,000, kurioje sutelpa 8,000 žmonių, kur teipgi yra antri didžiausi vargonai Amerikoje. *Farmerių trustas.*

Farmeriai sutvėrė trustą po vardu „The Farmers Federation of the Mississippi Valley“ mieryje apgynimo prekės javų už monopolistų ir kad prekes jie patys galėtu statyti ant svietinių turgų, o ne tie, kurie supirkę didesnę dalį javų pakelia prekes negirdėtai augsztas. Farmerių trustas turi kapitalo \$20,000,000. Krautuves javams jie keta statyti višūse didesniūse miestūse.

Miestas laike 10 dienų.

Gelzkelio kompanija Rock Island veda gelzkelį į sziaurinę dalį pavieto Noble, Oklahoma, kur prasidėjo ir miestelis statyti, kur bus stacija. Laike 10 dienų tapo pastatyta keliolika namų ir pradėta visokia pirklystė. Miestelis yra dar be vardo ir turi jau 1000 gyventojų.

Laimingas farmerys.

Vargingas V. Howard isz Maury pav. Tenn. netikėtai tapo didzturcziu, kurio kasdieninis įėmimas siekia iki \$1000. Pirm kelių metų motina jam uzraszė plotą žemės, isz kurios Howard'as neturėjo jokios naudos ir galūtinai prasiskolijo. Dabar netikėtai toje žemėje atrado gūlių sieros ir jis pats negalėdamas jos iszimti pardavė kompanijai, kuri jam

moka po \$1,20 už toną Kompanija iszkasa per dieną į 800 tonų ir Howard'as gauna gryno pelno į \$1000 kas diena.

Nepripažįsta stebuklų.

Canton, Mich. kilo paskalos buk esantis katalikų bažnycioje Motinos Dievo paveikslas stebuklingai žmones gydąs. Vyskupas Cotter tai patyręs uzdarė bažnycią, nes tukstancziai žmonių isz visų szalių pradėjo lankyti stebuklingą vietą. Dabar vėl vyskupo įpėdinis garsina, kad žmonės netikėtu, nes jokių stebuklų nėra.

Nelaimės.

Chicagoje nugriuvo 13 lankas geležinių rėmų naujai statomo namo Coliseum, kuris užmuzsė 9 darbininkus bei 13 sunkei suzeidė. Dviejų darbininkų dar neatrado griuvėsiūse.

Pittsburg'e ekspliodavojo katilas Republic Iron Works pietinėje dalyje miesto ir užmuzsė 5 darbininkus o 7 sunkiai suzeidė. Po eksliozijos atsirado ugnis ir sudegino liejinycios vieną dalį, dėlko turėjo sustoti darbas.

Manistee, Mich. ekspliodavojo katilas pabrūke Chapman & Sargent ir užmuzsė 3 darbininkus o 4 sunkiai suzeidė.

Shenectedy, N. Y. ekspliodavojo gazai dudose po žeme kur 3 darbininkai sunkiai suzeisti tapo.

Milwaukee, Wis. geležies liejinycioje E. P. Allis sugriuvo paramai ant kurių tovejų kibirai su sutirpuse geležia, kuriai pasiliejus 5 darbininkai tapo baisiai apdeginti.

Enfield, Me. farmerys Tracy užsimanė iszvalyti savo szulinį ir į pagelbą pasiszaukė kaimyną Curtis'ą, kuris atejo su dviem sunais pagelbon. Vienas sunus nusileido į szulinį ir užmuzsė kitas szulinyje uztroszko; tą pamatęs kitas brolis nusileido nelaimingą

gelbėti, bet ir jį tas pats sutiko. Tėvas norėdamas abudu sunu gelbėti ir nusileido į szulinį kur ir smertį atrado. Tracy'o sudegė namai, ir į szulinį prikrito visokių daiktų isz kurių bus pasidarę anie gazai.

Pajurėje pas Black Rock, Conn. prigėrė 5 ypatos. Isz Easton'o keletas szejmyņu nuvažiavo į pajurę praleisti dieną ir jiems besimaudant užėjo pakilimas vandens, kuriems nemokant plaukti teko prigerti.

Ugnys.

Sparkill, N. Y. sudegė S. Agnieszkos kliosstorius, kuriame buvo prieglauda naszlaiczių po prieglauda minyszkų dominikonų. 5 ypatos rado mirtį liepsnose o 32 tapo sunkiai sužeistos. Ugnis prasidėjo apie 4 valandą isz ryto ir 300 vaikų dar miegojo kuriūs reikėjo budyti ir laukan gabenti. Isz 10 namų iszliko tiktai ligonbutis, o 9 teko liepsnomis.

Reading, Mich. sudegė 20 namų, isz ko pasidarė iszkados ant \$75,000.

Kansas City, Mo. sudegė skerdykla J. Dold'o, kur iszkados pasidarė ant \$300,000.

Yuma, Ariz. sudegė krautuvė General Store, kur smertį rado 6 žmonės. Iszkados pasidarė į \$150,000.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

New York. „Mildos Giesmininkų Draugystė“ ant mėnesinio susirinkimo, 26 Rugsjucio, nutarė paaukauti \$10 parodai lietuviszkos literaturos Paryžiuje ir \$5 paszalpai mūsų kankintiniams, isztremtiems į gilumą meszkorijos už darbus dėl savo brolių labo ir tėvynės. Džiaugsmas yra girėdėti ir matyti kaip su kiekviena diena mūsų broliai kyla supratime savo tautiszkų pareigų ir su noru isztiesia ranką paaukavimui naszlės pinigėlio ant tėvynės aukuro. Ka-

da mes busime susivieniję brolių ir tėvynės meilę, tada bus tvirtos mūsų spēkos, atlikime bendrus mūsų reikalus, pridūsime energiją platintojams mūsų idejų, kuriems pakliuvus į meszkino rankas nenustos jie vilties ir energijos, kad dirbė dėl brolių ir tėvynės pasiliko neužmirštais nū tų, dėl kurių labo darbavosi. Mūsų gi prieszai matydami mūsų tokį solidariszkumą, vienybę, nors budami daug stipresniais, neiszdrįs mūsų panczioti naujais pancziais ir nes numesime tūs, kuriais jie yra mumis supancziuoję. Mes, lietuviai, gyvendami szioje laisvoje szalyje turime iszpaskutinųjų rupintis ir gelbėti savo brolius ir tėvynę. O taja mūsų pagelbą yra tiktai paaukavimas keliolikos centų ant tėvynės aukuro, dėlto nei vienas nepavargsime o paszalpa bendrų mūsų reikalų bus milziniszka.

Mes turime lukestį, kad nū szių bendrų reikalų neatsiliksi nei Brooklyno rubsiuiviai, kurių skaitosi tukstancziai, kurie susitarę teipgi paaukaus naszlės pinigėlių ant tėvynės aukuro.

Ant komiteto pilnai pritariame to, kuris yra iszrinktu.

„M. G. D.“ Komitetas.

Carbon Hill, Ill. Skaitant „Lietuvą“ ir „Vienybę“ atrandame palinksminanczias žinias kaip mūsų broliai visose szalyse kruta ir darbūjazi apie savo reikalus. Taigi ir dar būkimės mieli broliai nes ką turime dėl savęs atlikti, nieks to mums neatliks. Mes tiktai ant savęs galime pasitikėti o nei ant vieno kito.

Skaitydami „Lietuvos Istorią“ mes matome kaip mūsų sentėviai gyveno ir stovėjo pirmose eilėse ant svieto, o kur szia dieną mes esame? Taigi mieli sanbroliai, mes turime rupintis kad vėl stovėtumėm tose eilėse, bet ne su ragoti-

nėms arba kanūlėmis, o tiktai su mokslu ir apsiszvietimu, kas sulygina visus žmones ir padaro jūs broliais.

Dauguma musiszkų yra per mier pamilusi lenkus ir jų kalbą. Vieną kartą atėjo pas mane viena ypata ir pradėjo skaityti „Lietuvą“ ir priėjusi skaitlines, pradėjo jas sudėti lenkiszka. Dyvai mane apėmė ir užklausu dėlko teip skaito? atsakė, kad mokas lenkiszka ir jam smagiau esą. Kitą kartą teko mą apsilankyti kaimyniszkame miestelyje ir užėiti į vieną grinczią, kurioje gyveno penki vyrai ir tarp savęs kalbėjo lenkiszka. Mano draugas pasveikino jūs teipgi lenkiszka ir pradėjo kalbėtis toliaus poniszkoje kalboje; po valandos vienas pratarė į mano draugą klausdamas, ar asz nemoku lenkiszka ir pridurė, kad lenkiszka kalbą verta mokėti kiekvienam, nes esanti augszta, ir paskui manęs paties užklausė lietuviszka, ar asz moku lenkiszka? Mą atsakius kad moku, bent nedaug, rodyjo mokintis tos gerosios kalbos. Tada asz jų užklausu, ar jus mokate lietuviszka, ir atsakė: mes visi esame lietuviai, bet kad lenkiszkoji kalba geresnė, dėlto mes lenkiszka ir kalbame. Kada mūsų broliai nusiokratys svetimas lenkiszkas plunksnas?

Paskiaus teko sueiti su vienu lietuviu ir iszsilalbėti apie mūsų literaturos parodą Paryžiuje. Atsakė nabagas kad mokas ruskai, lenkiszka, czeckiszka ir angliszka kalbėti o lietuviszkos kalbos jam nereikia. Taigi iszgamų nutruksta.

J. R.

Wilkes Barre, Pa. Lietuviszkas Kliubas po vardu D. L. K. Algerdo ant susirinkimo 19 Rugsjucio nutarė paaukauti \$5 parodai lietuviszkos literaturos Paryžiuje. Pinigai bus prisiusti J. J. Pauksz-

cziai kaip centraliszkam kasieriui. Komitetas.

Spring Valley, Ill. Nėdelis skaitlius lietuvių czionai randasi, kurie supranta mūsų tautiszkus reikalus o ypatin-gai parodos mūsų literaturos Paryžiuje, ateinancziuse metų. Vienok paaiszkinus reikalą kiekvienas nepasigaili keletos centų paaukauti bendram reikalui. Kiekviena lietuviszka szirdis pasidziaugia ir trokszta įkunyjimo parodos užmanymo, per kurią galėsime pasigūsti visam svietai apie savo vargus ir persekiojimus nū sziaurės despoto kencziamus. Aukų nesigaili parodai ir suszelpimui kankintinių skaitytojai gerų laikraszczių ir knygų. Bėda, kad tokių laikraszczių turime per mažai. Ragintojų prie tokių aukų teipgi turime per mažai. Kada visi darbūsimės apie savo reikalus, kada isznyks gaiszintojai tautos reikalų?

A. Jokubka.

Brooklyn, N. Y. Kad girtybė mūsų brolius varo prapultyn, rodo dar ir szitas atsitikimas. Praėjusę subatą susitelkė keliolika lietuvių į karcziamą ir isitraukę pradėjo bartis. Vienas susivaidyjęs norėjo savo prieszą nubauti ir iszbėgęs ant gatvės susigriebė plytą ir vietoje prieszo pataikė dviejų metų airisziukui, kuris po 4 valandų numirė o aną karzygį nuvedė už grotų, kur be abejonės ant jo iszmėgįs elektros pajiegą. Ar negeriau blaiviu buti?

Mūsų brokliniszkaie miega rodos iszsitiese, kada kiti trusesi apie parodą mūsų literaturos ir suszelpimą kankintinių. Nū parapijos ekskursijos bene atliks ir kiek ant tų reikalų.

Broklinietis.

Gilberton, Pa. Kaip buvo jau garsinta laikraszcziuse jo-

gei kelsime tautiszka piknyka visos apielinkes lietuviai, kurio naudą apversime ant reikalingų parodos mūsų literatūros Paryžiuje ir suszelpimo mūsų kankintinių. Taigi piknykas buvo 26 Rugsjucio ir gryno pelno atliko \$18,90 ir pagal pirmąjį mūsų užmanymą buvo sutarta atlikusio pelno dvi dalis paskirti parodai o trečiąją dalį kankintiniams už lietuvisystę. Taigi \$12,60 pripūla parodos fondui o \$6,30 paszalpai kankintinių. *V. Daugszys.*

Laiszkas isz Pilipinu.

Amerikonai Pilipinūse darbo turi kupinai. Mano regimentas esantis Jaro-Iloilo ir neturintis muszių su pilipinieciais kerta krumus, mėžia mėšlynus kad teip nedvoktu ir taiso sziek tiek gatves, nes tos yra nebrukutos o ir nei szalitakių nėra. Todėl tokis darbas amerikonomams nelabai patinka; tankiai reikia eiti ant sargybos ir parėjus nuvargusiam vėl krumus kirsti, zoles rauti ir mėšlynus valyti. Dabar lytų laikė ant paszalinės sargybos nelabai smagu, nėra jokių pastogių nė lytaus, o budelės isz zolių arba nendrių menkai ką uždengia. Lytus kartais yra labai gražus ir kaip kada debesys užėina tai rodosi degdamas, pilnas liepsnos, ir kaip pradeda lyti, tai per 10 žingsnių nieko nematyt. Amerikonams ezionai butų labai parankus batai, tai nors neteip greitai prisemtu. Dabar su korpėms iszėjus isz namo tūčiau priseme, nes ant gatvių yra nė pusės iki dviejų pėdų vandens. Basiems nevale vaikszioti, o batų nėra tai vis su pilnomis vandens korpėms szlepszime.

Ant salos Cebu buvo muszis su pilipinieciais, kur keliolika ir amerikonų galą gavo. Maniloje sutvėre naują regimentą po vardu First Infantry Philippine Volunteers, i

kurį renka liūsnorius isz visų amerikoniszkių pulkų ant dviejų metų. Gal toliaus ir asz pasidėsiu į tą pulką nes Jaro jau nusibodo, nieko ezionai negali pamatyti; apie Manilą daugiau žmonių gyvena tai galima daugiau ką ir pamatyti. Neesant ezionais karcziamų, nėra kur pragerti pinigus ir rodosi kareiviai turētu ką susiczėdyti; bet ne, gavę iszmokestį tol loszia isz kaulukų ir kazirų, kol viską praloszia. Teip daro ir apicierai. Rodosi vyriausybe turētu užginti tokį bjaurų paprotį.

J. Jakas.

Patarimas.

Atsiszaukimą lietuviszkos jaunūmenės besimokinczios užrubezyje Amerikos lietuviai neturi praleisti pro ausis. Tajį atsiszaukimą reikia remti pagal iszgalę. Pagal mano nūmonę nėra verta tverti naują tam tikslui draugystę, nes tverti draugystę dėl kiekvieno mierio yra neparanku ir nereikalinga. Tverimas tautiszkos draugystės dūda daug darbo ir nemenkai bergždzių ginčų dėl komiteto, kolei įeina į tikras vėzes veikalas. Mą rodosi ar negalėtu „Tėvynės Mylėtojų Draugystė“ užsiimti tūmi reikalu arba „Susivienijimas!“ Pats vardas „T.M.D.“ jau reiszkia, kad toji draugystė turi sau už pareigą daryti visą tą kas tiktai gali atneszti naudą Lietuvai, kaip tai iszleisti ir dalinti tarp beturczių knygas, szelpti užsitarnavusius rasztininkus, suszelpiti Lietuvos kankintinius ir jaunūmenę besimokinczią užrubezyje. Paminėti szelpimai yra visi vienodai reikalingi ir lygiai prakilnus kaip dalinimas dovanai knygų beturcziams. Taigi tegul „T.M.D.“ isztiesia savo ranką ten, kur yra tik reikalas paszalpos dėl tėvynės labo. „Susivienijimas“ tegul daro tą patį, iszpildo savo

konstituciją.

Per stropumą „T. M. D.“ centraliszko komiteto, draugystė rodosi liksis be liter. komiteto. Reikia visados atminti, kad neperdaug pažeisti kitus, už ką ir p. Stagaras gūdziasi. Mes mažiukai nemokinti, nusprendimus palikime mokintiems, iszmanantiems vyrams, nedavinėkime rodų apie tai ko patys neiszmano, tegul mūsų reikalavimai buna panaszus į rodą, už rodą nebus įzeidimų.

Rinkimai centraliszko komiteto eina per pamazų; kada tęsesi jau rinkimai o dar nežine kas iszrinkta. Rinkimams turi buti paskirtas laikas ir pabaigta. Be paskirto laiko pasidaro tiktai daug nesmagumų ir bergždzie darbo virszininkams.

Buvo daug darbo kol tapo apgalėti naujalenkiai; dabar rodosi jų kaip ir nėra visai. Bet už tai atsirado judoszių, kuriems lietuviszka visūmenė pataikys atsimokėti, kurie viską dergia ir gaiszina kas tiktai yra tėvyniszko ir tautiszko. Neįstabu yra kad „Saulė“ neprisimena niekur apie reikalą atgavimo spaudos, apie persekiojimus už lietuviszkus rasztus, apie mūsų kankintinius isztremtus Siberijon už platinimą arba skaitymą lietuviszkių rasztų. Isz to galime dasiprotėti jog caras ypatoje p. Baczkaucko turi savo „blagonadiezną czinovnyką diejatelj“ ir iki sziolei lietuviszka visūmenė neatkreipė savo atydos ant jo. Jau 1894 metų Chicagos draugysczių komitetai turėjo susirinkimą ant Baczkaucko nenaudos, bet kad tame laike buvo badmetis tai dovanajo Baczkauckui dėlto, kad ir jis nori gyventi, badu nestipti. Baczkauckas savo pasielgimu sukels visur priesz save savo skaitytojus, kad tiejie galan supras jog jis yra cartarnis ir neapkęstojas viso, kas yra lietuviszko ir tautiszko.

Asz padūdu užmanymą kad „Susivienijimas“ kaip tautiszka organizacija, ant seimo užprotestūtu prieszais begėdį kun. Krawczuną, kuris visus lietuvius, gerus kunigus ir tikėjimą teip nužemino akise amerikoniszko svieto. Tą teip praleisti negalima. Mokinimas lietuvių vaikų lenkiszka (lenkės nemokanczios lietuviszka, mokina vaikus nevalietuviszka R.) turi atsiliepti ant kiekvieno lietuviio tautieczio. Tų lenkių asz nekaltinūnes jos ezia dirba kur gauna ūnų, visai nesirupindamos kokią naudą turi jų darbas, bet amžina gėda ir panieka kun. Krawczunui už jų parkvietimą. Mat pats Krawczunas paniekinęs savo prigimtą kalbą, stengiasi ir mūsų mažiuliams ją kūmi veikiausiai iszplėszti. Tokių kunigų kaip Krawczunas, ant nelaimės yra gana, ir gailu nabaszninko „Ryto“, jis tokius visus latrus butų paliepęs supuvuseis kiauszineis apmesti. Kas teisina Krawczuno darbus, tai tokių vyrai sergėkimės, nes ir jie toki ir jei dar neįgriebs, tai tikriausiai dar įgriebs.

A. F. Mikolainis.

Thorp, Wis.

„Dirvos“ Redakcijos Atsiszaukimas.

Pernai metą „Dirvos“ Redakcija iszleido pirmą Lietuvos Albumą, sunaudodama ten dalį medegos, surinktos Lauryno Ivinsko Europiszka Amerikiszkos Dr-tės sąnarių. Didziama jų teisybė turi gulėti palėpije, nes tautiecziai nelabai mėgsta mokėti pinigus už svarbesnes knygas, o redakcija isz savo pusės atsiko bargūti arba dovanas daryti kad ir prakilniausiems. Taigi iszleidimas pazadeto silnesnio albumo „Dirvai“ yra per daug sunkus ir beveik negalimas. Ale, kadangi Lauryno Draugystės užmanymas

pasirūpinti apie lietuvišką skyrių per parodą Paryžiuje jau sujungino tautiečius ant dūšnumo dėl tautiškų reikalų, ir „Dirvos“ redakcija, kurios išleistas priglūdo prie pirmųjų užmanytojų tos draugystės, nenori apsileisti mus visūmeni dūšnume. Kaip iki šioliai taip ir toliaus, kolei mūsų pajiegos tesė, mėginsime neapleisti tautiečius, aukausime dėl labo lietuvių. Lietuviams išrūšius mūsų užmanymą perstatyti mus tautą per Paryžiaus parodą, įrengiant mus rasliavos sekciją, mes malonėtume pagražinti tą sekciją kokiū nors išleidimu, kurs padidintų garbę mūsų rasliavos ir dūtų svetimtautiams šiokią tokią supratimą apie mus ypatingą padėjimą po Maskolijos jungu. Tada „Dirvos“ išleistas žada išleisti didelį albumą, kur tilptų paveikslai to visko, kūmi mes galėtumėme pasigėrėti prieš kitus, beje paveikslai vietų, rasztininkų ir typai iš įvairių krasztų mus tėvynės. Svarbią vietą tame Albume turi užimti paveikslai šiaip ar kitaip nukentėjusių už lietuvių ir platinimą apszvietimo. Paraszai prie paveikslų bus lietuviškoje, angliškoje ir prancūziškoje kalbose, kad per parodą 1900 m. pardavinėdami ant albumus Paryžiuje visokių tautų žmolėms, kūplacziausiai pagarsintumėme apie nelemtą ir negirdėtą Maskolijos pasielgimą su lietuviams. Paveikslai kankintinių už lietuvių ir jų trumpa istorija bus neužginamu argumentu prieš maskolizkajį carą, kurs svetur garsinasi mylėtoju apszvietimo, o savo vieszpatystėje stengiasi nusloginti maziausią szviesos spindulį.

Toksai albumas kasztūs didelius pinigūs ir jų didesnis kasztas ant jo butų padėtas, tūm didesnė butų jo vertė. „Dirvos“ redakcija gali paszvesti tam dalykui nedaugiaus

kaip 300 dolerių; 75 dol. prižadėjo redakcijai ant to dalyko kun. V. Matulaitis. Reikėtų dar kokios poros szimtų dol. maziausiai, kad atlikti gerai darbą. Tūs pinigūs redakcija tikisi surinkti per abonamentą. Albumas tasai kasztūs \$1,50; tie gi, ką norėtu prisidėti prie jo išleidimo ir užsimokės pinigūs iš atgszto kaipo prenumeratą gaus jį už 1 dolerį.

Apart atspausdintų L. Albume rasztininkų „Dirvos“ redakcija turi tūs mūsų tautiškų darbininkų paveikslus: Mickevicziaus, p. J. Szerno, M. Jankaus, Mikszo („Auszros“ išleistoju) J. Raczkauko, A. Vienožindžio, A. Bartkevicziaus, Strazdelio, kanauininkų Kozmiano ir Bartkevicziaus, Ad. Mackevicziaus, J. Lidukio ir P. Szilinskio. Tautiečiai, kurie turi čia nepaminėtus paveikslus, suteiks mums didelę geradėjystę paskolindami jūs nors ant trumpo laiko. Užpraszone teipogi visų, idant prisiųstu mums kokius gali paveikslus tautiečių nukentėjusių už lietuvių; prie paveikslų tų turi būti trumpas apraszymas, paremtas ant neužginamų faktų.

Albumas iszeis (laidomis) pradzioje 1900 metų. Tai gi mažai laiko yra surinkimui medegos, pertat savo draugus meldziamė paskubinti isziuntimą rankių.

Rev. A. Milukas

213 So. 4-th str.

Brooklyn, N. Y.

Be kalbos.

(Apysaka pagal Vl. Korolenko)

Sutaisė D. Ilgakojis.

(Tasa.)

XXX.

Sudzia Dickinson'as dar nesuspėjo paklausti rodos, kaip trukszmas ir riksmas burio prieš jo namus apreiszke jam kad atsitiko kas naujo. Jis iszejo į staciją ir isztikro pa-

matė tą nepazįstamą žmogų stovintį su nuleistoms akimis, o greta su jų policmoną Kelli, akise kurio matyti buvo džiaugsmas ir pasididzavimas.

— Jis parodė savo norą, ponsudzia!

— Gerai, Dzone. Asz žinojau, kad jus iszpildysite gerai jusų darbą... Kokį norą jis parodė?

— Jis norėjo įkasti man ranką.

Misteras Dickinson'as labai nusistebėjo.

— Įkasti ranką... Negirdėtas daiktas. Ar jus persitikirinote tame, Dzone?

— Asz turiu liudininkus.

— Gerai! Mes paklaime liudininkų. Įkasti į ranką... keistas noras... kaip tai nebutų; bet tas dalykas labai svarbus.

Motiejus žiūrėjo, nusistebėjęs į viską, kas aplink dėjosi ir, nors jis tvirtai nusprendė eiti į rankas likimo, tai yra kalinio, — bet jam rodėsi, kad tai darosi neteip, kaip reikia. Pagal jo nūmonę turėjo būti daug praszciaus. Sėdi žmogus, tavęs klausia pasporto, tu atsakai: No (jis žinojo, kad tai reiszkia „nėra“), pasporto nėra, — paskui policijantas su knyga po pažaste veda tave kur reikia. O ten, kas bus. Iszmoksi kalbėti, sėdėdamas ramioje vietoje, ir apsakysi paskui, kas esi, ir kodėl pakliuvai į nelaimę...

Bet dabar paskui jį eina visas burys, kaip paskui kokį lokį, jį veda pas tą žmogų su apbrukusioms drapanoms, o paskui jį prilindo pilnas kambarys žmonių... Jis pradėjo darytis su neapykanta ir pikatumu, manydamas, kad isz jo nori pasijūkti.

Tū tarpu sudzia Dickinson'as atsisėdo ant savo vietos.

— Mes dažinosime vardą to žmogaus ir kokios tautos, — tarė jis. — What's your name (kaip tavo vardas)?

Motiejus tylėjo.

— What's your nation? (kokia jusų tauta) — Ir negaudamas atsakymo, sudzia apsidairė ir papraszė, kad kas isz susirinkusių žmonių paklaustų jo prancūziškai ir vokiskai. Prancuzas nieko nepadarė. Bet vokietys, augumo nemazesnis už Motiejų ir baisiai stipraus sudėjimo, iszejo isz vidurio burio, atsistojo prieš Motiejų ir, isz simpatijos stipraus žmogaus kitam, taip gi stipriam sudavė Motiejui per petį... Motiejus nulinkėjo su galva, bet ant to jų kalba ir įsi- baigė.

— Ar nepadės dar kas nors, — tarė sudzia.

Tada isz burio iszejo moteriskė, turinti apie keturesdeszimt metų, mėlynakė, kaip ir Motiejus, nors jos akys jau taip neblizgėjo, kaip reikia. Ji atsistojo prieš Motiejų ir norėjo atminti ką tai.

Sudo name visi aptilo. Moteriskė žiūrėjo į Motiejų. Tai buvo moteriskė teipogi isz vakarinio kraszto Gudijos. Jos motina mirė esant jei dar kūdikiu, tėvas nusigėrė kur tai Kalifornijai, ir ją užaugino amerikiečiai. Dabar kokie tai tamsus atminimai sujudo jos galvai. Ji senei užmiršo savo kalbą, bet atmintyje jos buvo dar žodžiai dainelės, kurią motina dainūdavo jai, norėdama žadinti ją. Staiga akys jos praszvito, ji pakėlė ranką virszum galvos ir uždainavo tą dainelę...

Motiejus sudrebėjo, szoko prie jos ir prakalbo greitai ir su dideliu džiaugsmu. Balsai jo prigimtos kalbos parodė jam viltį, kad ant galo supras jį, kad jis šezp taip iszsilūšs...

Bet akys moteriskės jau užgeso. Ji klausė Motiejaus ir nesuprato nei žodžio. Paskui nusilenkė prieš sudzia, pratarė ką tai angliskai ir iszejo.

Ji pasakė, kad pjautuvėje medžių, kuri yra ant kranto

upės, yra tikrai tautietis to žmogaus kurį ji gali pakviesti. Bet Motiejus nesuprato to. Jis szoko paskui ją, rėkdamas rodosi nezmōnizšku balsu, bet vokietys ir Kelli užstojo jam kelią. Gali būti jie bijojosi, kad jis neįkastu tos moterizskės, kaip norėjo įkasti policmoną...

Tada Motiejus pasigriebė rankoms už kedės ir parvirto. Akys jo buvo placziai atvertos, kaip žmogaus, mirsztančio nūmaru. Veidas baisiai pabalo. Nekurį laiką jis gulėjo nieko nejausdamas.

Staiga jis paszoko, atsiduso s narkiai ir griebėsi sau už galvos... „Vieszpatie Dieve, Motina Szvencziausia, — murmėjo jis, — padėkite nelaimingam žmogui. Rodosi, kad galvai mano negerai...“

Jis pratrėnė sau akis ir vėl pradėjo dairytis, jieszkodamas kokios nors vilties.

O tū tarpu policijantas Kelli apsakė sudziai Dikinson'ui, kokiu budu tas žmogus norėjo įkasti jam į ranką. Jis apsakė, kad, kada jis priėjo prie jo, szis pagriebė jį už rankos sztai teip (ir Kelli pagriebė ranką sudzios), paskui pasilenkė sztai sziteip... Ir policijantas Dzonas Kelli, idant geriau parodyti, iszsisziepė ir parodė savo dantis...

Tas apsakymas labai sujudio no žmones, esanczius stacijoi, bet dar labiau sujudio Motiejų. Tą kalbą ir jis suprato. Matydami Kelli'o apsakymą staiga iszsziaiszkino Motiejui daug kas: ir tai, kodėl Kelli teip greitai atitraukė nū jo ranką ir net, už ką jis, Motiejus, gavo smugį Central Park'e... Ir jam pasidarė teip skurdu ir skaudu, kad jis užmirszo viską.

— Neteisybė, — suriko jis, netikėkite tam žmogui, tam galvažudziui...

Ir užgautas į gilumą szirdies taje melagyste, jis szoko prie stalo, idant parodyti sudziai,

ką jis norėjo padaryti su ranka policmono Kelli ...

Sudzia Dikinson'as szoko nū savo vietos ir ką tik neparvirto, nes po kojų pasipynė jam kedė. Vokietys Kelli ir dar keletas žmonių pagriebė isz užpakalio karkliszkietį, idant jis neįkastų sudzia, iszrinktą visų gyventojų Dubletown'o; stacijoi, visi sujudo, kaip dar niekados tame mieste nebuvo sujudę. Arcziausieji prie durų bėgo laukan, stumdėsi, griuvo ir rėkė, o viduryje darėsi kas tai nesuprantamas ir bausus...

Nukankintas badu, paniekintas, užgautas į gilumą szirdies — karkliszkietis iszmėtė visus isikabinusius į jį amerikiecius, ir tik vienas vokietys laikė jį isz užpakalio už alkūnių isšpyręs su kojoms... Ir jis veržėsi į pryzsakį, su akimis papludusioms krauju, ir jausdamas, kad jis isztikro iszeina isz proto, kad jis isztikro nori tūs žmones, muszti ir, gali būti, kasti.

Nezine, kas būtų buvę toliaus. Bet tame laike į staciją įėjo greitai žmogus isz pjautuvės medzių, kuris vakar važiuvo trukyje. Jis persigrudo prie Motiejaus, atsistojo priesz jį ir prakalbo:

— Žmogau! Ką tu czia padarei?

Iszgirdęs zodzius savo prigimtos kalbos, Motiejus szoko ir prisispaudęs prie rankos naujai atėjusio žmogaus, pradėjo ją buczuoti, verkdamas kaip mažas vaikas...

Po 15 minutų stacija mistero Dikinson'o pripildė vėl žmonės, dažinoję, kad norai to nezinomo žmogaus, kaip pasirodė, visai nebaisus. Nesunku buvo žmogui isz medzių pjautuvės apginti karkliszkietį. Sudzia Dikinson'as gavo užgandinanczius atsakymus ant klausimų: What's your name? „What's your nation?“

ir ant visų kitų, kurie buvo dar reikalingi. Greitai pabai-

gęs savo vyriausę pareigą, ir didziūdamedamas savo administratyvizsku gabumu, padavė apkalintam Motiejui savo ranką, pridurdamas, kad atsitikimas isz pusės Motiejaus pridūda jam garbę ir visam miestui.

XXXI.

Ant rytojaus laikrasztis miesto Dubletown'o buvo iszleistas beveik dvigubai didesnis. Ant pirmo lakszto buvo patalpintas paveikslas mistero Metju, naujo gyventojų garbingo miesto, o apraszyme apie jį redaktorius laikraszczio kreipėsi prie visos Amerikos, o labiausiai prie miesto New York'o. „Dabar — raszė jis — miestas Dubletown'as užsielnė sau garbę už tą, kad jo sudzia misteras Dikinson'as, (Toliaus bus“)

Parodos Reikalai.

Iszrinktas parodai komitetas daugumu balsų nutarė, kad kasierius J. J. Pauksztis užstatytu kauciją tris tūkstantanczius dolerijų (\$3000,00), kas tapo ir iszpildyta kol susirinks pas jį aukų \$1500,00. Kad būtų vis dviguba kaucija. Toliaus susirenkant aukų daugiau kaip \$1500, kaucija taps padidinta.

Placziaus apie tai bus praneszta sekancziame num. „Vienybės“.

K l a u s i m a s . Kada carai arba karaliai pradeda karę, ar važiuja į Romą pas szv. Tėvą palaiminimo, kad pergalėti prieszų, ar pradeda karę visai nesiklausę popieziaus ir ar eina į karę be popieziszko palaiminimo? *Skaitytojas.*

A t s a k y m a s . Senovės laikūse popieziai suteikdavo palaiminimus katalikams, kariaujantiems su nekatalikais. Vienas lenkų karalius buvo padaręs santaiką su turkais ir prisieka patvirtinęs, kurią popieziūs privertė jį sulauzyti ir apskelbti turkams karę, kurio-

je galą gavo tasai karalius muszyje pas Varną (szziandieninėje Bulgarijoi). Priesz paskutinę karę Ispanijos su Amerika, Ispanija kreipėsi prie popieziaus kad tasai sutaikytu ją su Amerika ir popieziūs norėjo tai padaryti, bet Amerika nepristojo ant popieziaus tarpininkystės, reikalaudama iszliūsavimo kubiecių, kurie nenorėjo ilgiaus neszti katalikiszkos Ispanijos jungo. Amerikai nepristojant ant popieziaus užmanymo susitaikyti su Ispanija, popieziūs palaimino Ispaniją kad pergalētu prieszus. Rodos pas popiezių jieszko tiktai silpnoji szalis, o stiprioji remesi ant savo kanūlių. Senovėje katalikiszki karaliai ant paliepimo popiezių dūdavo pagelbą silpnai szaliai arba pradėdavo su nekatalikais karę ant popiezių paliepimo. Szioje gadynėje karaliai jausdamiesi save stipriais, dėl nesusimanymo kareivių, nesiklausia visai popieziaus ir užpūla silpnesnį, kaip tai daro Europos didesės vieszpatystės Kinūse arba dabar Anglija pietinėje Aprikoje.

Parapijos Piknykas!

Vyrucziai ir moterėles nepatingėkite atsilankyti ant Hazleton'o pirmutinio parapijos piknyko, kuris atsibus 16 d. Rugszėjo (September) 1899 m. darže „LANDMESSER'S GARDEN“ Hazleton, Pa.

Visus nūszirdziai užpraszome
Komitetas.

Puiku Baliu

rengia Draugystė Szv. Laurino isz Lawrence Mass. ant 9 dienos Rugszėjo (September) 1899, salėje *Ford Broad Lawrence Mass.* Įeiga vyro su mergina 25 ct. Visi lietuviai privalo atsilankyti, nes pusė pelno bus dėlei parodos musų raszliavos Paryziuje.

Komitetas.

Vilius Tell

DRAMA PENKIUOSE AKTUOSE.

VOKISKAI PARASĖ

FRIEDRICH VON SCHILLER

LIETUVISKAI VERTĖ

VINCAS KAPSAS.

(Tąsa)

Dėl persikėlimo į kitą srietą
Jos viešpaties, atsimena gerai
Sveicarų meilę ir teisumą seną."

Melchthal.

Laiminga budama nedarė to.

Roesselmann.

Nutilkite! Klausykit!

Fuerst (skaito).

„Tai gi tiki,

Kad jie jie prakeiktais pikdariais
Pasibaisės, neslėps jų ir pagelbės
Paduoti juosius į tiesos rankas,
Atmindami tą meilę ir malonę,
Ką išpazīnę yr nuo giminės
Rudolfo" (tarp žmonių ženkla apmaudo).

Daug balsų.

Meilę ir malonę!

Stauffacher.

Tėvas

Malonę reiškė mums, bet nuo sunaus
Ką gero mes turėjom? Ar jis raštą
Laisvės patvirtino, ką jug visi
Pirm jojo darė ciesaoriai? Ar rodė
Teisybę mums? Ar gynė nekaltus?
Ar jis išklaušė pasiuntinius mūsų,
Kurios mes nusiminę nusiuntėm?
Mums to visai karalius nepadare.
Ir jeigu patys mes nebutume
Su ginklais rankoj radę sau teisybę,
Tai jam nebut rūpėję mus vargai.
Dėka jam? Jug ne dėką jis pasėjo
Tuos kloniuose. Stovėjo jis augštai,
Galėjo jug visoms tautoms but tėvu,
Vienok savie jie tik rūpėjo jam.
Kam buvo geras, tie tegul jo verkia!

Fuerst.

Nepasidžiaugiam jo nupuolimu,
Atmint nenorim išpazīnto pikto.
Bet mums nepridera kurt pagiežą
Už mirtį ciesaoriaus, kurs nieko gero
Nedarė mums, ir kėršyt žmogžudžiams,
Kurie visai nėra mums prasikalte.
Jug meilė turi but liuosa auka.
Mirtis nuo pareigų priverstinųjų
Atleidžia. Nėr už ką mums atsisteist.

Melchthal.

Ten karalienė verkia, josios skausmas
Į dangų šaukiasi, o šičionai
Į tąpat dangų siunčia savo dėką
Tauta atsiliuosavus. Kas nor pjaut

Pasigailėjimą, tėsėja meilę. (pasiuntinys traukiasi)

Stauffacher (žmonėms).

Kur Tell? Dėlko nėra tarp mūsų to,
Kurs davė mums liuosybę? Jis daugiausiai
Padarė ir sunkiausiai nukentė.

Eime išgelbėtoją mus pasveikint! (visi traukiasi.)

S c e n a I I .

Tell'o namai.

Ant kakalio dega ugnis; durys į lauką atdaros; Jadvyga, Valteris
ir Vilius.

Jadvyga.

Vaikeliai mano mieli! Siandien tėvs
Pareis. Jis laisvas, mes laisvi ir viskas!
Tėvynę tėvas jus išgelbėjo.

Valteris.

Ir aš prie to jug prigulėjau! Mane
Cia teip gi paminėti reik. Antai
Ir mano gyvasčiai graudeno tėvo
Saudyklė, o nesudrebėjau aš.

Jadvyga (apkabina jį).

Tu vėl man sugražintas, vėl! Aš dusų k
Pagimdžiau tave, dusyk motinos,
Kentėjau sopulius dėl tavęs! Sitai
Praėjo jau... Aš vėl turiu abu!
Pargrįžta šiandien tėvas mūsų mielas.

(durise pasirodo minykas.)

Vilius.

Žiūrėki, mama, stovi ten minyks.
Tur but jisai prašys apdovanoti.

Jadvyga.

Į vidų vesk — pavalgydysime!
Jis jaučia, kad pataikė ant linksmybės
Mus namuose (pakyla ir atsineša asotelį).

Vilius (minykui).

Įeiki, gers žmogau!

Mama duos valgyt.

Valteris.

Eiki, į asilsėki!

Pasidrūtines, vėl galėsi eit.

Minykas (dairosi nedrąsiai aplinkui).

Sakykit, kur eimi aš? Kokioj zemėj?

Valteris.

Tai tu paklydai, jeigu nežinai?

Tu Buerglene dabar, o zemėj Uri,

Į Schaechenthalį einant pakeliui.

Minykas (grįžtančiai Jadvygai).

Ar tu viena tik? Ar namie yr vyras?

Jadvyga.

Mes laukiam jo... O, sveikas, kas per viens?

Išrodai, lyg atnešęs mums negerą.

Vis viena, kas tu, bet tu trokšti — imk! (paduoda asotelį).

Minykas.

Nors alkanas ir trokštu, nelytėsiu

Aš nieko, ik nepazadėsi man... .

Jadvyga.

Nelypstytk man drabužių, nesiartink!

Jei nori, kad klausyčiau, tai stovėk

Ištolo.

Minykas.
Ant ugnelės tos prisiekiu
Ir ant vaikelių tų brangių galvų,
Kurias apkabinu.... (suima vaikus).
Jadvyga.
Žmogau, ko nori?
Salin eik nuo vaikų! Tu ne minyks!
O nei Tuos rubuos santaika gyvena,
O tavo akise jos nematyt.
Minykas.
Nelaimingiausias žmogus aš.
Jadvyga.
Nelaimė
Graudina širdij! Tavęs aš bijau!
Valteris (pošokęs).
Mamyte, tėvas! (greit išbėga).
Jadvyga.
Dieve mano! (nori eiti, bet lieka drebedama).
Vilius (išbėga).
Tėvas!
Valteris (iš lauko).
Vėla tu su mumis!
Vilius.
O, miels tėtuk!
Tell (iš lauko).
Aš vėl su jumis. Kur motina? (įeina į vidų)
Valteris.
Ji stovi
Ties durimis, negal paeiti visai
Ir dreba tik iš baimės ir iš džiaugsmo.
Tell
Jadvyga! Motin mano kudikių!
Padėjo Dievas.... mudviejų jau niekad
Tironis neperskirs.
Jadvyga (apsikabinusi jam už kaklo).
O! kiek iškenčiau
Dėl tavęs! (minykas klauso).
Tell.
Jau dabar užmišci viską,
Gyvenk rami! Aš su jumis vėla!
Tai mano butas!
Vilius.
Tėte, kur kilpinis?
Tell.
Jau nematysi jo — jis vietoje
Sventoj. Jau netarnaus daugiau medėjui.
Jadvyga.
O Viliau! Viliau! (traukiasi atbula, paleidusi jo ranką).
Tell.
Kō išsigandai?
Jadvyga.
Kaip.... koks tu sugrižti.... Tą ranką.... kaip ją
Gali laikyti?... O Dieve!... Ta ranka
Tell (drąsiai ir širdingai).
Apgynė jus, išgelbėjo tėvynę.
Gali liuosai į dangų ją pakelt.
(minykas staiga pasijudina, jis užtėmyja.)
Ko nor tas brolis?

Jadvyga
Ji buvau užmiršus!
Kalbėk su juo, jis man baisus arti.
Minykas (prisiartina).
Tai tu esi tas Tell, kurs vietininką
Nušovė?
Tell.
Aš. Su tuo nesislepiu.
Minykas.
Tu Tell! Tik Dievas atvedė į tavo
Namus.
Tell (apžvelgia jį).
Tu ne minykas! Kas esi?
Minykas.
Tu vietininką užmušei, kurs darė
Jums daugel pikto, aš gi užmušiau
Teipos gi priešų, kurisai teisybės
Man nepadare. Buvo jūg jisai
Ir jusų priešius, kaip ir mano.
Per mane jau nuo jo liuosą šalis.
Tell (traukiasi atbula).
Tai tu.... Baisybė!... Vaikai, lauk išeikit!
Išeik, Jadvyga! Eik.... Varguoli!... Tu....
Jadvyga.
Dėl Dievo, kas jisai?
Tell.
Neklausk! Išeiki!
Vaikai negal girdėt. Eik iš namų....
Tu buti negali po vienu stogu
Su šituo žmogum.
Jadvyga.
Varge! Kas, tai yr?
Išeikim! (įeina su vaikais).
Tell (minykui).
Austrijos tad kunigaikštis
Esi.... Tai tu, kuris nužavinai
Ir savo ciesorių, ir dėdę savo,
Ir savo viešpatį sykiu.
Parricida.
Jis man
Jug tėviškę išplėšė.
Tell.
Savo dėdę
Užmušti, savo ciesorių! Ir da
Tave nešiojā zemė! Da tau saulė
Nor šviesti!
Parricida.
Išklausyk pirmiau, ne kaip....
Tell.
Karalžudziu ir tėvžudziu bebudams,
Drįsai užėiti į nesuteptus
Namus, geriems žmonėms akis parodyt
Ir reikalauti pavaišinimo?
Parricida.
Pasigailėjimą tikėjau rasti
Pas tave. Pats tu priešų nužudei.
(Toliaus bus)

Isz visur.

Londonė susitvėrė draugystė įtaisymui ligonbuciuose telefonų, kad ligoniai galėtu girdėti bažnytiškus giedojimus, ir pamokslus. Viename kambaryje, stipresniems ligoniams, bus girdima visiems kartu; silpnesni ligoniai turės kiekvienas atskiriom įtaisymą ir galės klausyti kol jam patiks. Kitiems daktarai daleis klausyti ar ne. — Tai-gi Bellamy'o pranaszystė pildosi.

Portugalijai, mieste Oportō, pasirodė maras; isz 26 apsirgusių 11 numirė. Visi aplinkiniai kaimai ir miestai labai apsiszvarino ir pertraukė visus susineszimus su miestu. Miestas Oportō yra prie jurių ir laivai neatplaukia isz kitur, nei esantieji prieplaukoje neplaukia į kitas szalis, kad neisznesziotu maro bakterijų.

Mieste Basel, Szveicarijoi, 15 d. szio mėn. prasidėjo trečias žydų kongresas, ant kurio suvažiavo 300 pasiuntinių isz visų szalių. Kongreso uždūtė yra iszgauti nū turkiskos valdžios daleidimą, kad galėtu žydai laisvai apsigyventi Palestinoje.

Pietinėje Kinijoi, provincijoi Co-Kon prie upės Vert nusidavė didis muszis tarp 10,000 plėszikų (greičiaus maisztininkų) ir 500 kareivių, kuriūs plėszikai visus užmuszė ir ant visų augsztesnių vietų iszkėlė savo vėlukus. 2000 kariaunos tapo priesz jūs iszsiūsta.

Pietinėse Kinų provincijose vieszi badās. Korespondentasz laikraszcziō „Eastasiatic Lloyd“ buvo nukeliavęs į miestą Tanzong, kuriame žmonės ant gatvių gulį ir bemirszta. Numirusių nėlaidoja bet gābena už miesto ir verczia į griovius ir szunes maitinasi lavonais.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau savo paczios, Agotos Botyrienės, kuri pabėgo su Antanu Keturakiu ir iszšivezė 2 metų vaiką Julijoną bei 6 mėnesių mergaitę Agotą ir drabužius bei visus pinigų. Jūdu iszbėgo ketverge 31 Rugszjuozio (August). Agotą, mano pati, yra nedidelio augumo, storoka, baltai raudono veido, moka nekiek ir angliszikai, lietuviszikai sznekėdama maiszo angliszkus žodžius. Antanas Keturakis yra augalotas, riestos nosies, akys įdubę, plaukai geltoni. Jisai paeina isz Grabaukos kaimo, Garliavos parapijos, Predos gminos, Senapilės pavieto, Suvalkų gubernijos. Jeigu jūdu kur atsidangytu, nūlankiai meldžiu suteikti mą žinę.

Vincas Botyrius
129 Passaic str.
Passaic, N. J.

Asz, Pranė Szaukeviczienė, pajieszkau savo vyro, Jurgio Szaukevicziaus, kuris iszvažiavo jau mėnesis laiko ir jokios žinios apie savę iki sziol nedavė. Gal kokia nelaimė jį kur patiko. Jis turi 29 metus, vidutinio augumo, plaukai jūsvi, usai gelsvi ir maziukai, linksmo budo ir tankiai jūkiasi, sermėga jūda ir su liemeniu, kelinės pilkos, brusloto atlope turi spalją Algerdo draugystės.

Jeigu kas apie jį ką žinotu, teiksis suteikti mą žinę, nes asz pasilikusi su dviem mažais kudikiais nežinau ką daryti.

Pranė Szaukeviczienė.
534 W Mahanoy str.
Mahanoy City, Pa.

AGENTAS

asz-kuravojimo NAMŲ ir visokių
DAIGTŲ nū ugles

GEO. GWILLIAM, agentas.
MAIN Str. Plymouth, Pa.

Balius! Balius!

Waterbury, Conn. Kadan gi parangimas „Keistucziō“ tragedijos atsieina brangiai, o mūsų teatraliszukai kųpai ne turint ant to pinigų, tad mes nutarėm iszleist \$10 ant laimo ir drange parengti balių, kuris atsibus 14 d. Rugsėjo (Sep.) 1899 ant „Concordia Hall“ Waterbury, Conn. Todėl tai užpraszome visus lietuvius ir lietuvautes atsilankyti ant szio balius, nes tokiu budu suszelpsit mus o mes vėliaus stengsimės perstatyt dar ne buvę ant scenos, „Keistucziō“ tragediją laike „Susivienėjimo“ seimo, busenzio Waterbury, Conn.

„Simano Daukanto Teatraliszka Draugystė“.

ADRESAI

CENTRALISZKŲ VIRSZINIKŲ „TĖVYNĖS
MYLĖTOJŲ“ DRAUGYSTĖS.

Prezidentas—T. Astramskas
P. O. Box 200, Minersville, Pa.

Kasiėrius—Ig. J. Grieszius,
898 Bank st., Waterbury, Conn.
Sekretorius—M. J. Danijonaitis,
65 N. Leonard str. Waterbury, Conn.

DYKAI!

Del ligontu reikalaujant pagalbos. Kas norite trumpam laike sveikatos, nū visokių ligų, dišėlių ar tū mažų, meldžiamės atsizaukti į mūsų kompaniją garsingų Karaliauzciaus D-ry rodų ir gydėlių, kur randasi daugybė D-ry isz Europos ir Amerikos dėl darymo rodų. Siunčiame gydęklas pagal geriausius Receptus į visus krasztus, kas tiktai pareikalauja. Nerėikia turėt gėdos pasiklaust rodos apie slėpemas ligas. Mes siunčiame sziais minėtas garsingas gydęles **DYKAI!** nū skaudėjimo galvos, gumbū, drugio, skaudėjimo dantų, o skaudėjimas į 3 minutes nustoją ant visados. Tikl meldžiam ant kožnų minėtu gydėlių prisiust už 20 centų markėmis dėl prisiuntimo, o gausit per pacztą dykai. Szita proga tikt dėl lietuviu yra: Mes velijam pasiskubiūt dabar ir siunčiam dykai visiems dėl persitikrinimo. Toji proga mūsų geriausių gydėlių suvis bus trumpa. Apie plaukų sudrutinimą galit pasiklaust rodos, o mes užganėdysim ir ant plikų galvų ataugysim naujus plaukus, vietoi iszpūlusiu, jeigu ne senas ir isz pamilijos ne yra plikas, bė abejonės yra pagalba. Ne vilkinkit, bet raszykit. Adressas:

The J. M. BRUNDA & CO.,
Box 2361, New York City.

Lietuviu užėiga.

Geriausė užėiga dėl lietuvių isz viso miesto. Prilaikau visokius gėrymus, kaip tai: Alų, Arielką, Likierą, Vyną ir visokius Cigarus pirmos klasės, taipgi siunčiu pinigų į visas dalis svieto. Pardūdu Laivakortes ant visų linijų. Apart to dūdu kiekvienam prieteliszką rodą.

Todėl nepamirszkit jog mano **HOTELIS** po No 1837 Main Ave. Providence, SCRANTON, PA.
Petras Lipavyczia.

„LIETUVA“

Nedėlinis Laikrasztis iszeina kas pėtnyczia Chicagoje ir padūda žmonėms svarbiauses ir teisingiausės žinies isz Amerikos, Lietuvos ir viso svieto. „Lietuvoje“ talpinasi apraszymas „Lietuvių Prateiviai Mažoje Azijoje nū senovės iki jie pateko po valdzia Persų“ naudingiausios ant svieto knygos. „Lietuva“ padūda naujausias politiszkas žines, tai yra, apie krutėjimą žmonių visūse krasztūse svieto, visose vieszpatystėse, apie jų darbus, uzdarbius, naujausius iszradimus (iszrūszlus) ir t. t. Kas „Lietuva“ skaito dasizinos apie viską, kas tik svieto darosi, apsiszvieis ir iszmoks žmoniszikai pasielgti.

„Lietuva“ kasztūja ant metų \$200, ant pusės metų \$100. Pinigai tur but užmokėti isz virszaus.

Užsiraszydami ir pinigų siusdami adresūkite teip:

A. Olszewskis
Sub-Sta 60 CHICAGO, ILL.

DR. F. J. KALLMERTEN.

Specijalistas chroniszkių ir nerviszkių ligų.

Gydo visokias užal senėjusias ligas kaip tai: Trozskulį, apszimā, paralyžiū, dusulį, pavandenavimą, reumatizmā, skaudėjimą galvos, ausų, akių, ir nosies, ligas skilvio, gerklės, krūvinės, iszėjimą žarnų, drugi, iszmėtymus ant galvos ir szuros, gumbū, sustojimą t kėjimų, kraujo tekėjimą, mėnesinės t kėjimą, nevaisingumą,

skausmus po gindytū, poliavimus, ronas, atsivėrimus, ant knūd, rozę, žarnų ligas, skaudėjimą: trėnų ir kratinėis, plaxitj, nervų skaudėjimą, uždegimą žarnų iszpūtinios, niežėjimą, uždegimą simo enų, iszburkimā puslės ligas, vėži, dieglj, akmens ligā, uždžiuvimą, nusilpnėjimą kojų, džiova, žarnų inkstų ligas, karsztligas, niežus, iszberimus, širmėles, dodervines ir t. t.

GYDO MOTERIS, VAIKUS ir VYRIS Jeigu sergi ir nuat įgas esi vilktis iszgytj, kreipkis tūjas pas daktarą Kallmerten'ą ant rodos, Dr Kallmerten'as iszgydė tukstanzčius žmonię, kurie ligai sirgo ir nū kitų daktarų negalėjo pasigelti ir iszgydyti. Tie žmonės visur garstina vardą Dr-o Kallmerten'o, ir pažįstamsiems jį rodyta. Kreipkitės pas D-ry Kallmerten'ą tai jus iszgydys.

LIGAS UZSIKRECIAMAS abejos lyties (ar tai nū kitų gantas arba nū gimdytojū pavėnančias) gydo pasikmingai ir greitai. Nerėikia gydėtis, tiktai gylytis, nes nestojimas atveda piktas pasekmes ant ateitės.

NOIS LIGŲ BUTŲ NEISZGYDOMA, RASZYK pas Dr. KALLMERTEN, APRASZYK GERAI SILPNUMA, PADŪK LYTI (ar vyras ar moteris), amžj, szvaruną ir temperamentą ligoio. Idėk į gramatą 2 centinā markę, paraszkyk savo pavardę ir adresą aizkliai, o gausit per laisvą RODA DŪVANAI ir tikrā nūmonę Daktarū ar ligu yra iszgydoma ar ne.

Nevylykyk, bet raszyk tūjans. Adressas:
DR F. J. KALLMERTEN.
TOLEDO, OHIO.